

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ КИТАЮ ТА ЇХ ВПЛИВ НА КРАЇНИ ЄС

©2019 СУХОНОС Ю. С.

УДК 339.727.24

JEL: F21

Сухонос Ю. С. Прямі іноземні інвестиції Китаю та їх вплив на країни ЄС

Попри те, що ЄС загалом зацікавлений у іноземних інвестиціях, прямі іноземні інвестиції (ПІІ) з Китаю досить часто викликають певне занепокоєння. Зважаючи на це, перед ЄС на теперішньому етапі розвитку постає завдання реформувати власну політику щодо прямих іноземних інвестицій таким чином, щоб одночасно досягати таких цілей: захистити поточну відкритість ЄС щодо прямих іноземних інвестицій (у тому числі з боку Китаю); вирішити проблеми безпеки, які виникають для деяких видів ПІІ; забезпечити більшу відкритість та рівні умови для європейських ПІІ в Китаї. Мета статті – дослідити загрози та можливості, які виникають при здійсненні прямих іноземних інвестицій Китаю у країни ЄС, і їх вплив на весь географічний регіон. У статті аналізуються процеси, що відбуваються у взаємних відносинах ЄС та Китаю в контексті здійснення прямих іноземних інвестицій останніми. Доведено, що Китай, інвестуючи у країни ЄС, прагне отримати доступ до: новітніх технологій, європейського ринку, ринків третіх країн (через європейський ринок), європейських торговельних марок, а також впливати на політичні та економічні процеси на рівні всього європейського регіону. Розглянуто регіональний розподіл прямих інвестицій Китаю у країни ЄС. З'ясовано, що найбільший інтерес у китайських інвесторів викликають економічно потужні країни – Великобританія, Франція та Німеччина. Щодо регіонального розподілу прямих інвестицій, то на тепер він є відносно рівномірним. Визначено сучасні тенденції зміни стратегічних пріоритетів ЄС у аспекті інвестиційної стратегії. Вивчаються загрози, що виникають при здійсненні прямих інвестицій Китаю в економіку країн ЄС. Здебільшого виділяють економічні та політичні загрози даного процесу. З економічної точки зору ПІІ з Китаю можуть вплинути на стан конкуренції та в цілому призводити до перерозподілу вартості, а з політичної – сприяти поширенню впливу Китаю на геополітичному рівні. Розглядається перелік заходів, що може реалізуватись задля зменшення економічного та політичного впливу Китаю на європейські країни – реципієнти прямих інвестицій.

Ключові слова: прямі зарубіжні інвестиції, мультинаціональні компанії злиття, поглинання, глобалізація, Китай, ЄС.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-51-56>

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Сухонос Юрій Сергійович – студент, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка (вул. Мельникова, 36/1, Київ, 4119, Україна)

E-mail: Sukhonos.yurii@gmail.com

УДК 339.727.24

JEL: F21

Сухонос Ю. С. Прямые иностранные инвестиции Китая и их влияние на страны ЕС

Несмотря на то, что ЕС в целом заинтересован в иностранных инвестициях, прямые иностранные инвестиции (ПИИ) из Китая довольно часто вызывают определенное беспокойство. Несмотря на это, перед ЕС на нынешнем этапе развития стоит задача реформировать свою политику относительно прямих иностранных инвестиций таким образом, чтобы одновременно достигать следующих целей: защитить текущую открытость ЕС относительно ПИИ (в том числе со стороны Китая); решить проблемы безопасности, которые возникают для некоторых видов ПИИ; обеспечить большую открытость и равные условия для европейских ПИИ в Китае. Цель статьи – исследовать угрозы и возможности, возникающие при осуществлении прямих иностранных инвестиций Китая в страны ЕС, и их влияние на весь географический регион. В статье анализируются процессы, происходящие во взаимных отношениях ЕС и Китая в контексте осуществления прямих иностранных инвестиций последними. Доказано, что Китай, инвестируя в страны ЕС, стремится получить доступ к: новейшим технологиям, европейскому рынку, рынкам третьих стран (через европейский рынок), европейским торговым маркам, а также влиять на политические и экономические процессы на уровне всего европейского региона. Рассмотрено региональное распределение прямих иностранных инвестиций Китая в страны ЕС. Установлено, что наибольший интерес у китайских инвесторов вызывают экономически мощные страны – Великобритания, Франция и Германия. Что касается регионального распределения прямих инвестиций, то на сегодня оно является относительно равномерным. Определены современные тенденции изменения стратегических приоритетов ЕС в аспекте инвестиционной стратегии. Изучаются угрозы, возникающие при осуществлении прямих инвестиций Китая в экономики стран ЕС. В основном выделяют экономические и политические угрозы данного процесса. С экономической точки зрения ПИИ из Китая могут повлиять на состояние конкуренции и в целом привести к перераспределению стоимости, а с политической – способствовать распространению влияния Китая на геополитическом уровне. Рассматривается пере-

UDC 339.727.24

JEL: F21

Sukhonos Yu. S. China's Foreign Direct Investments and Their Influence on the EU Countries

Although the EU is generally interested in foreign investment, foreign direct investment (FDI) from China is often of some concern. Despite this, the EU at the present stage of development faces the challenge of reforming its foreign direct investment policy in such a way as to simultaneously achieve the following goals: to protect the EU's current openness as to FDI (including the China's); to solve the security problems that arise for some types of FDI; to ensure better openness and a level playing field for European FDI in China. The article is aimed at studying the threats and opportunities that arise from China's direct foreign investment in the EU and their impact on the entire geographical region. The article analyzes the processes taking place in the mutual relations between the EU and China in the context of foreign direct investment implemented by the Chinese part. It is proved that China, by investing in the EU countries, seeks access to: the latest technologies, the European market, the third-country markets (through the European market), the European brands, as well as influence on the political and economic processes at the level of the European region in general. The regional distribution of China's foreign direct investment to the EU countries is considered. It is determined that the most interesting for Chinese investors are the economically powerful countries - Great Britain, France and Germany. As for the regional distribution of direct investment, it is at present relatively uniform. The current tendencies in the change of the EU's strategic priorities in terms of investment strategy are defined. The threats posed by China's direct investment in the EU economies are being examined. In this process mainly allocated are the economic and political threats. From an economic point of view, FDI from China can affect the status of competition and generally lead to a redistribution of value, and from a political point of view, to contribute to the spread of China's influence at the geopolitical level. A list of measures that can be

чень мероприятий, которые могут реализовываться для уменьшения экономического и политического влияния Китая на европейские страны – реципиенты прямых инвестиций.

Ключевые слова: прямые иностранные инвестиции, мультинациональные компании, слияния, поглощения, глобализация, Китай, ЕС.

Рис.: 1. Табл.: 1. Библ.: 12.

Сухонос Юрий Сергеевич – студент, Институт международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко (ул. Мельникова, 36/1, Киев, 4119, Украина)

E-mail: Sukhonos.yurii@gmail.com

implemented to reduce China's economic and political influence on the European countries as recipients of direct investment is considered.

Keywords: foreign direct investment, multinational companies, mergers, acquisitions, globalization, China, EU.

Fig.: 1. Tabl.: 1. Bibl.: 12.

Sukhonos Yurii S. – Student, Institute of international relations Taras Shevchenko National University of Kyiv (36/1 Melnykova Str., Kyiv, 4119, Ukraine)

E-mail: Sukhonos.yurii@gmail.com

Останніми роками велика увага приділяється значному зростанню прямих іноземних інвестицій (ПІІ) з Китаю. Базуючись на зростанні внутрішньої економіки та зростаючій глобальній економічній вазі, китайські мультинаціональні компанії почали займати певне місце як інвестори в усіх частинах світу. Частиною цієї тенденції стала поява Європейського Союзу (ЄС) як ключового напрямку для зовнішніх китайських ПІІ. Китайські інвестиції охопили всі країни – члени ЄС. Проте найбільшою є їх концентрація в Західній Європі, а саме, у трьох великих економіках – Франції, Німеччині та Великобританії. Кілька невеликих західноєвропейських країн, таких як Нідерланди та Швеція, також отримали значні обсяги ПІІ з Китаю, як і деякі країни Східної Європи. Очікується, що китайські ПІІ в Європу будуть продовжувати збільшуватися, розширюючи географічне поширення в майбутньому.

Попри те, що ЄС загалом зацікавлений у іноземних інвестиціях, ПІІ з Китаю досить часто викликають певне занепокоєння. Зважаючи на це, перед ЄС на теперішньому етапі розвитку постає завдання реформувати власну політику ПІІ таким чином, щоб досягати таких цілей: захищати поточну відкритість ЄС щодо прямих іноземних інвестицій (у тому числі з боку Китаю); вирішити проблеми безпеки, які виникають для деяких видів ПІІ; забезпечити більшу відкритість та рівні умови для європейських ПІІ в Китай. У даному контексті особливо важливі дві політичні ініціативи ЄС: створення загальноєвропейської структури для відстеження введення прямих іноземних інвестицій на основі національної безпеки та громадського порядку; перемовини про двосторонню інвестиційну угоду з Китаєм.

Загалом проблематику здійснення прямих іноземних інвестицій Китаю в зарубіжні країни (у тому числі ЄС) досліджує велика кількість науковців. Так, І. Алон, Дж. Андерсон, З. Х. Мунім та А. Хо (I. Alon, J. Anderson, Z. H. Munim, A. Ho) [1] встановили, що лише протягом 2003–2016 рр. 382 науковця опублікували 206 наукових статей про інтернаціоналізацію китайських компаній у 72 журналах. Серед вітчизняних учених дані питання, зокрема, розглядали: Є. А. Ерфан [2], І. О. Івашук, М. Р. Орнат [3], Л. А. Українець [4] та інші. До сучасних зарубіжних учених, які досліджують інвестиції Китаю, можна віднести Люй Єнь-

чжао [5], Ф. Бікенбаха, В.-С. Лю (F. Bickenbach, W.-H. Liu) [6] та інших.

Питання впливу китайських ПІІ регулярно висвітлюються в засобах масової інформації та аналізуються аналітичними центрами та консультативними організаціями. Також зростання ефекту китайських ПІІ вивчають уряди, підприємства, працівники та інші соціальні групи. Попри значний інтерес до даної проблематики, ряд питань залишаються надзвичайно актуальними для сучасного етапу розвитку світогосподарських зв'язків, у тому числі на рівні ЄС. Це пов'язано зі значним переліком загроз і ризиків, що несуть із собою прямі іноземні інвестиції з Китаю. Особливо гостро дані питання постають у контексті постійного зростання впливу Китаю на міжнародну економіку та торгівлю.

Метою статті є дослідження загроз і можливостей, які виникають при здійсненні прямих іноземних інвестицій Китаю у країни ЄС, а також їх впливу на весь географічний регіон.

Під час дослідження використовувалися такі теоретичні методи: *діалектичний* – для окреслення змісту проблематики; *системний* – для визначення взаємозв'язків та взаємовпливів між прямими іноземними інвестиціями Китаю та економічними процесами на глобальному рівні; *аналітичний* – при оцінці сучасного стану прямих іноземних інвестицій Китаю в ЄС. Окрім зазначених, при викладенні теоретичних положень та формуванні висновків також використовувалися інші загальнонаукові методи: узагальнення, індукції та дедукції, порівняння, аналогії тощо.

Європейський Союз і Китай є двома найбільшими трейдерами у світі. У даний час Китай є другим за величиною торговим партнером ЄС після Сполучених Штатів, а ЄС є найбільшим торговим партнером Китаю. ЄС прагне розвивати торгові відносини з Китаєм. Поряд з тим, ЄС прагне забезпечити у відносинах з Китаєм справедливість торгівлі, повагу до прав інтелектуальної власності та виконання його зобов'язань як члена Світової організації торгівлі (СОТ). При вступі в СОТ у 2001 р. Китай погодився реформувати та лібералізувати значну частину своєї економіки. Незважаючи на суттєвий прогрес, деякі проблеми все ще залишаються невирішеними, серед яких, зокрема:

- ✦ відсутність прозорості;
- ✦ промислова політика та нетарифні заходи, що дискримінують іноземні компанії;
- ✦ сильне державне втручання в економіку, що призводить до домінуючого становища державних компаній, нерівного доступу до субсидій та дешевого фінансування;
- ✦ недостатній захист прав інтелектуальної власності.

У 2016 р. ЄС прийняв нову стратегію щодо Китаю, яка визначає відносини Європейського Союзу з цією країною на наступні п'ять років. Стратегія сприяє взаємності, рівним конкурентним умовам та справедливій конкуренції в усіх сферах співробітництва. Стратегія також включає торговельну програму із суттєвим акцентом на вдосконалення можливостей доступу до ринку – включаючи переговори щодо Комплексної угоди про інвестиції.

Як видно з *табл. 1*, саме прийняття зазначеної стратегії сприяло зростанню обсягів торгівлі між ЄС та Китаєм.

Зростання прямих іноземних інвестицій та захищеність саме у країнах ЄС з боку Китаю обумовлюється:

- ✦ технологіями, наявними у країнах ЄС, які включають створені високотехнологічні активи, новітні технології та ноу-хау;
- ✦ доступом до європейського ринку для китайських товарів та послуг;
- ✦ доступом до третіх ринків через європейські корпоративні мережі, особливо в Латинській Америці та Африці;
- ✦ можливостями використання торговельних марок для підвищення рівня продажу китайської продукції як за кордоном, так і на китайському ринку;
- ✦ можливістю доступу до інтегрованих регіональних і глобальних ланцюгів вартості у виробництві;
- ✦ функціонуванням в умовах стабільного правового, регулятивного та політичного середовища, особливо в умовах глобальних потрясінь та політичної невизначеності;

Таблиця 1

Динаміка торгівлі товарами ЄС з Китаєм протягом 2014–2018 рр. (млрд євро)

Показник	Рік					Середньорічне зростання
	2014	2015	2016	2017	2018	
Імпорт	302,5	351,0	352,3	375,4	394,8	6,9
Експорт	164,7	170,4	169,7	197,6	209,8	6,2
Баланс	-137,8	-180,7	-182,6	-177,7	-185,0	

Джерело : складено за [7].

Стратегічна програма співпраці між ЄС і Китаєм до 2020 р. ставить інвестиційну угоду між цими країнами на центральне місце в довгострокових двосторонніх відносинах. Переговори щодо інвестиційної угоди розпочалися ще у 2013 р. і були спрямовані на:

- ✦ покращення процесу інвестування для європейських і китайських інвесторів, створивши інвестиційні права та гарантуючи відсутність дискримінації;
- ✦ забезпечення прозорості процедур ліцензування й авторизації;
- ✦ створення високого та збалансованого рівня захисту інвесторів та інвестицій;
- ✦ удосконалення правил здійснення іноземних інвестицій у контексті дотримання вимог по екології та трудових відносин [6, р. 15].

Слід відмітити, що саме починаючи з 2013 р. спостерігається стрімке зростання розміру прямих іноземних інвестицій Китаю в ЄС. Їх пікове значення було у 2016 р. (35,9 млрд євро), що у 17 разів більше ніж у 2010 р., коли перемовини Китаю з ЄС були на початковій стадії.

- ✦ перспективами отримання політичного/дипломатичного впливу на європейський регіон, який у сукупності залишається другим за величиною за економічними параметрами після США [8, р. 10].

Таким чином, закономірно, що переважна більшість прямих інвестицій з Китаю у ЄС припадає на злиття та поглинання, у той час як на нові проекти – близько 5% від загального обсягу прямих інвестицій.

Географічно китайські ПІІ в ЄС орієнтовані на більш розвинені в економічному відношенні країни (Францію, Німеччину, Італію та Великобританію). Сукупний обсяг прямих іноземних інвестицій Китаю у окремі країни ЄС протягом 2000–2018 рр. наведено на *рис. 1*.

Станом на 2018 р. найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій з Китаю отримали Великобританія (4,2 млрд євро), Німеччина (2,1 млрд євро) та Франція (1,6 млрд євро). Поряд з тим, їх частка в загальному обсязі прямих іноземних інвестицій знизилася із 71% у 2017 р. до 45% у 2018 р. Також до першої п'ятірки країн, в яких у 2018 р. спостерігалися найбільші обсяги прямих інвестицій з Китаю, належали Швеція та Люк-

сембург, підсиливши відносні частки Північної Європи та Бельгії, Нідерландів та Люксембургу (Бенелюкс) в загальному обсязі інвестицій [9]. Щодо секторів економіки, то в основному прямі іноземні інвестиції Китаю зосереджуються на транспорті, комунальному обслуговуванні, інфраструктурі, інформаційно-комунікаційних технологіях і виробництві передових промислових машин і обладнання. Таким чином, ключові сектори, обрані для інвестицій, у цілому відповідають поточній промисловій політиці Китаю.

рішуче сприяє процесу надолуження технологічного відставання, у тому числі за допомогою зовнішніх ПІІ. Виходячи із зазначеного, на певному етапі може виникнути ситуація, коли китайські інвестори будуть використовувати технології, отримані в результаті злиття з європейськими компаніями за межами приймаючих інвестиції країн. У такому випадку європейські компанії, а отже, і країни, не зможуть скористатися результатами технологічного переливу, який зазвичай виникає при ПІІ. Тобто в довгостроковій

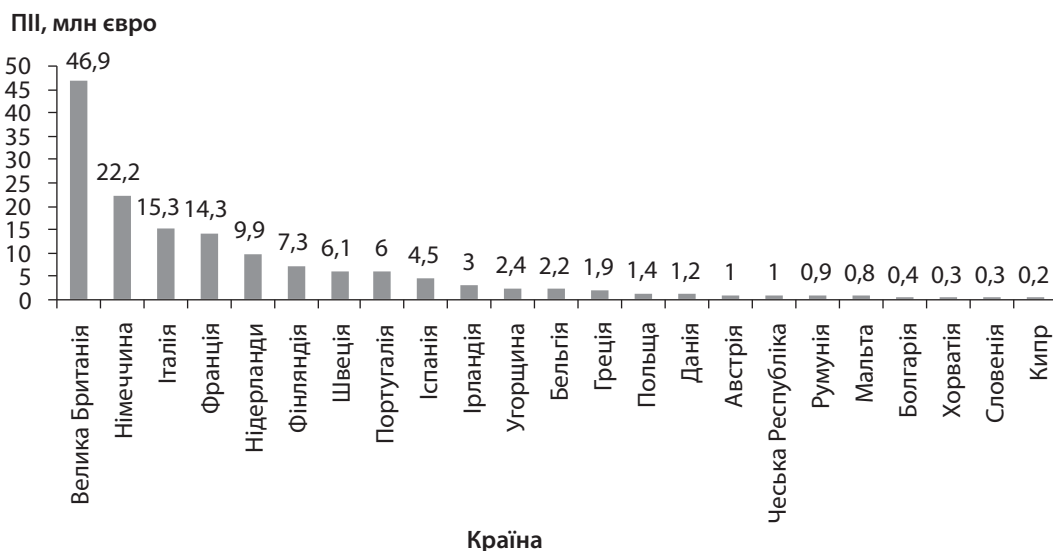

Рис. 1. Сукупний обсяг прямих іноземних інвестицій Китаю в окремі країни ЄС протягом 2000–2018 рр. (млн євро)
 Джерело: складено на основі [9].

Поряд з тим, на теперішній час загалом спостерігається тенденція до більш рівномірного розподілу китайських інвестицій у більшості секторів економіки ЄС. Згідно з даними 2018 р. найбільше зростання інвестицій було зафіксовано у сфері фінансових послуг, охорони здоров'я та біотехнологій, споживчих товарів та послуг, автомобільної галузі [9].

Європейські країни активно просувають внутрішні ПІІ, у тому числі з Китаю. Водночас прямі іноземні інвестиції з Китаю все частіше викликають занепокоєння в питаннях економічної, політичної та національної безпеки серед європейських політиків і широкої громадськості. Той факт, що ці побоювання виникають, зокрема, щодо ПІІ з Китаю, пов'язаний з їх специфікою і, що більш важливо, – зі значними застереженнями щодо характеру економічної та політичної системи даної країни, а також щодо її зростаючих геополітичних і геоекономічних амбіцій.

Перша економічна проблема полягає в тому, що китайські ПІІ в Європу можуть призвести до односторонньої передачі сучасних технологій і пов'язаної з нею економічною діяльністю з Європи в Китай. КНР усе ще залишається економікою, що розвивається, яка відстає від Європи в багатьох технологічних галузях. Водночас Китай проводить промислову політику, яка

перспективі існує ймовірність, що ЄС може втратити свою технологічну перевагу й економічну конкурентоспроможність порівняно з Китаєм [6, р. 16].

Друга економічна проблема полягає в тому, що необмежені ПІІ китайських компаній в ЄС можуть вплинути на ринкову конкуренцію. Це пов'язано з тим, що китайські компанії-інвестори є політично захищені та субсидовані, а отже, мають значну перевагу над європейськими компаніями. Китай, як і раніше, обмежує ПІІ в багатьох секторах своєї економіки, і багато китайських компаній (не тільки державні) користуються державними субсидіями та безліччю інших політичних привілеїв. Окрім економічних, значними також є політичні загрози, які пов'язані з тим, що Китай може використовувати обіцянки щодо збільшення або навпаки зменшення (призупинити або відкликати) ПІІ, щоб змусити уряди приймаючих країн діяти відповідно до інтересів Китаю в політичних питаннях. До появи китайських мультинаціональних компаній більшість іноземних інвесторів у всьому світі та ЄС були з країн, які схвалювали капіталістичну та ліберальну економічні системи. Але китайські мультинаціональні компанії виникли і виростили в помітно іншій економічній і політичній системі. Для цієї системи характерним є державний капіталізм, широка промислова політика та сильне

втручання уряду. Політична система в Китаї є авторитарною з переважаючим впливом на неї Комуністичної партії Китаю [10, р. 72].

З допомогою різних правових заходів та інституційних рамок китайський уряд регулює, спрямовує та просуває зовнішні ПІІ з метою забезпечення економічного та стратегічного інтересу Китаю. Зокрема, Національна комісія з розвитку і реформ Китаю (державний орган з планування розвитку Китаю), заохочувала та підтримувала придбання або створення центрів досліджень та розробок у країнах з розвинутою економікою для отримання іноземних ноу-хау [11, р. 31]. Такий державний вплив особливо був спрямований на державні підприємства, варіюючись залежно від преференційного режиму та передбачав контроль або навіть заборону конкретних інвестиційних проєктів. Інші країни також регулюють зовнішні ПІІ, але складність планування та регулювання в цій сфері в Китаї є винятковою. Значні побоювання у країн – членів ЄС були пов'язані з цією особливою характеристикою китайських ПІІ, оскільки малозрозумілим є їх майбутній вплив на економічну, політичну та безпекову сфери. Більше того, неможливо прогнозувати, якими будуть наслідки від набуття державою Китай власності на активи європейських компаній за умов їх придбання і чи зможе це підірвати технологічне лідерство європейських компаній у майбутньому [12, р. 7]. Усе це приводить до необхідності запровадження новітніх підходів до оцінки впливу китайських прямих інвестицій на країни ЄС. З даною метою окремі з таких країн вже модернізують режими перевірки ПІІ, що підвищує вимоги до ініційованих китайською стороною злиттів та поглинань. Це посилення механізмів перегляду вже вплинуло на китайські інвестиційні схеми у 2018 р., включаючи перший в ЄС випадок блокування придбання китайською стороною європейської компанії.

ВИСНОВКИ

Таким чином, китайські прямі інвестиції в ЄС можуть стати джерелом робочих місць, зростання і навіть технічного прогресу, але це також може бути дестабілізуючим, стратегічним викликом і навіть відвертою загрозою. Виходячи з цього необхідним є запровадження більш скоординованої та зосередженої європейської основи для перевірки таких інвестицій. Відкритість європейських економік виявилася джерелом зростання, розвитку і прогресу, але останніми роками багато європейських країн усвідомили необхідність збалансованого підходу між дотриманням відкритості, безпеки та громадського порядку.

Слід постійно вирішувати проблеми взаємної відкритості товарних ринків та чесної конкуренції. У взаємодії з Китаєм взаємність у питаннях торгівлі та інвестицій є надважливою для багатьох країн ЄС, а отже, необхідним є пошук шляхів забезпечення рів-

них умов доступу на ринок для європейських і китайських компаній.

Варто сприймати та по можливості зменшувати вплив держави та партії в економіці Китаю. Безумовно, ЄС не в змозі вимагати від Китаю змінити державну капіталістичну модель, яка виявилася успішною в багатьох аспектах, у тому числі в підтримці влади КПК. Поряд з тим, посилення стратегічного партнерства на економічному та політичному рівнях має передбачати певні поступки, особливо в аспектах державної підтримки китайським урядом мультинаціональних компаній, що прагнуть інвестувати у країни ЄС.

Необхідно керуватися інтересами всього регіону. На теперішній час очевидним є регіональний характер багатьох китайських інвестицій, результатом чого є те, що придбання в одній країні (Німеччині, Швеції, Франції, Чеській Республіці або Португалії) можуть мати прямі наслідки для власності й операцій в інших країнах ЄС (Румунії, Бельгії, Греції, Словаччині чи Іспанії), і не тільки. Зокрема, китайські інвестиції в такі сектори, як енергетика, транспорт або телекомунікації, піддаються довгостроковим регіональним стратегіям з боку китайських інвесторів, у той час як сам ЄС часто стикався з труднощами при формулюванні регіональної політики в даних сферах. Це підкреслює необхідність більш скоординованого європейського діалогу щодо іноземних інвестицій загалом та відносно Китаю зокрема. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Alon I., Anderson J., Munim Z. H., Ho A. A Review of the Internationalization of Chinese Enterprises. *Asia Pacific Journal of Management*. 2018. Vol. 35. P. 573–605.
2. Ерфан Є. А., Посипанко О. А. Китай як центр тяжіння прямих іноземних інвестицій. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 12. С. 37–43. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/6.pdf
3. Іващук І. О., Орнат М. Р. Інвестиційні пріоритети економічних реформ Китаю в умовах глобальної нестабільності. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 21. № 2. С. 309–316.
4. Українець Л. А. Ініціатива «Пояс і Шлях» як основа нарощування економічної експансії Китаю. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2019. Вип. 24. Ч. 3. С. 109–113.
5. Ёньчжао Люй, Пекна Т. В., Вей Сунь. Прямі інвестиції китайських підприємств в Україну. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 8. С. 413–418.
6. Bickenbach F., Liu W.-H. Chinese Direct Investment in Europe – Challenges for EU FDI Policy // CESifo Forum. München. 2018. Vol. 19. Issue 4. P. 15–22. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/199017/1/CESifo-Forum-2018-4-p15-22.pdf>
7. China. Directorate-General for Trade / European Commission. 2019. URL: https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/overview_china_en.pdf
8. Chinese Investment in Europe. A Country-Level Approach / Edited by: Seaman Jh., Huotari M., Oteroglesias M. ETNC. 2017. URL: [МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ](http://www.realinstitutoel-</div><div data-bbox=)

cano.org/wps/wcm/connect/e982d7b7-9720-43b9-a627-2b0e558bd0c4/Chinese-investment-Europe-Report-ETNC.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=e982d7b7-9720-43b9-a627-2b0e558bd0c4

9. Hanemann Th., Huotari M., Kratz A. Chinese FDI in Europe: 2018 trends and impact of new screening policies / A report by Rhodium Group (RHG) and the Mercator Institute for China Studies (MERICS). 2019. URL: https://www.merics.org/sites/default/files/2019-03/190311_MERICS-Rhodium%20Group_COFDI-Update_2019.pdf

10. Luo Y., Q. Xue, Han B. How Emerging Market Governments Promote Outward FDI: Experience from China. *Journal of World Business*. 2010. No. 45. P. 68–79.

11. Knoerich J. Has Outward Foreign Direct Investment Contributed to the Development of the Chinese Economy? *Transnational Corporations*. 2016. No. 23. P. 1–48.

12. Knoerich J., Miedtank T. The Idiosyncratic Nature of Chinese Foreign Direct Investment in Europe // CESifo Forum. München. 2018. Vol. 19. Issue 4. P. 3–8. URL: <https://www.ifo.de/DocDL/CESifo-Forum-2018-4-december.pdf>

Науковий керівник – Рогач О. І., доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, завідувач кафедри міжнародних фінансів Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

REFERENCES

Alon, I. et al. "A Review of the Internationalization of Chinese Enterprises". *Asia Pacific Journal of Management*, vol. 35 (2018): 573-605.

Bickenbach, F., and Liu, W.-H. "Chinese Direct Investment in Europe- Challenges for EU FDI Policy". CESifo Forum. München. 2018. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/199017/1/CESifo-Forum-2018-4-p15-22.pdf>

"China. Directorate-General for Trade". European Commission. 2019. https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/overview_china_en.pdf

"Chinese Investment in Europe. A Country-Level Approach". ETNC. 2017. <http://www.realinstitutoelcano.org/wps/wcm/connect/e982d7b7-9720-43b9-a627-2b0e558bd0c4/Chinese-investment-Europe-Report-ETNC.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=e982d7b7-9720-43b9-a627-2b0e558bd0c4>

org/wps/wcm/connect/e982d7b7-9720-43b9-a627-2b0e558bd0c4/Chinese-investment-Europe-Report-ETNC.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=e982d7b7-9720-43b9-a627-2b0e558bd0c4

Erfan, Ye. A., and Posypanko, O. A. "Kytai yak tsentr tiazhinnia priamykh inozemnykh investytsii" [China as the Target Country for FDI Inflows]. *Ekonomika i suspilstvo*. 2017. http://www.economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/6.pdf

Hanemann, Th., Huotari, M., and Kratz, A. "Chinese FDI in Europe: 2018 trends and impact of new screening policies". A report by Rhodium Group (RHG) and the Mercator Institute for China Studies (MERICS). 2019. https://www.merics.org/sites/default/files/2019-03/190311_MERICS-Rhodium%20Group_COFDI-Update_2019.pdf

Ivashchuk, I. O., and Ornat, M. R. "Investytsiini priorityty ekonomichnykh reform Kytai v umovakh hlobalnoi nestabilnosti" [Investment Priorities of Economic Reforms of China under Global Instability]. *Ekonomichniy analiz*, vol. 21, no. 2 (2015): 309-316.

Knoerich, J. "Has Outward Foreign Direct Investment Contributed to the Development of the Chinese Economy?" *Transnational Corporations*, no. 23 (2016): 1-48.

Knoerich, J., and Miedtank, T. "The Idiosyncratic Nature of Chinese Foreign Direct Investment in Europe". CESifo Forum. München. 2018. <https://www.ifo.de/DocDL/CESifo-Forum-2018-4-december.pdf>

Luo, Y., Xue, Q., and Han, B. "How Emerging Market Governments Promote Outward FDI: Experience from China". *Journal of World Business*, no. 45 (2010): 68-79.

Ukrainets, L. A. "Initsiatyva «Poias i Shliakh» yak osnova naroshchuvannia ekonomichnoi ekspansii Kytai" [The Belt and Path Initiative as a Basis for Economic Expansion of China]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*, vol. 3, no. 24 (2019): 109-113.

Yenchzhao, Liui, Pekna, T. V., and Vei, Sun. "Priami investytsii kytaiyskykh pidpriemstv v Ukrainu" [Direct Investments of Chinese Enterprises into Ukraine]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 8 (2012): 413-418.